

Förordning om europeisk statistik

Finansdepartementet

2012-05-23

Dokumentbeteckning

KOM (2012) 167

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik

Sammanfattning

Genom förslaget stärks styrningen av det europeiska statistiska systemet. Den nationella statistikmyndighetens yrkesmässiga oberoende garanteras och dess samordnande roll i de nationella statistiksystemen klargörs. Medlemsstaterna förbinder sig att skapa förtroende för statistiken genom att genomföra uppförandekoden för europeisk statistik och upprätta ett nationellt program för kvalitetssäkring.

Regeringen stödjer inriktningen i förslaget, men bedömer att vissa delar av innehållet i förslaget kan behöva modifieras eftersom de rör centrala principer för den svenska statsförvaltningen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

De senaste årens ekonomiska utveckling har visat att statistikens trovärdighet behöver förstärkas. Brister har identifierats i det europeiska statistiksystemet, särskilt vad gäller kvalitetsstyrningen av statistiken.

Europeiska kommissionen bekräftade detta i ett meddelande i april 2011 och presenterade åtgärder för att komma till rätta med bristerna, särskilt betonades behovet av ändringar i förordningen om europeisk statistik (KOM(2011)211).

Ekofinrådet välkomnade i juni 2011 kommissionens initiativ och underströk vikten av kontinuerliga förbättringar av styrning och effektivitet i det europeiska statistiksystemet.

2011/12:FPM144

Europaparlamentet antog i mars 2012 en resolution där man uppmanar kommissionen att snabbt genomföra åtgärder för att förbättra kvalitetsledning och styrning inom europeisk statistik.

Kommissionen beslutade förslaget den 17 april 2012.

1.2 Förslagets innehåll

Nationella statistikbyråer och andra nationella myndigheter

Den nationella statistikmyndighet som utsetts av var och en av medlemsstaterna som det organ som ska ansvara för samordningen av all verksamhet på nationell nivå när det gäller utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik (dvs. NSI), ska fungera som kommissionens (Eurostats) enda kontaktpunkt för statistikfrågor.

NSI:s samordningsansvar ska omfatta alla andra nationella myndigheter med ansvar för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik. NSI ska i synnerhet ha ansvaret på nationell nivå för att samordna statistisk programplanering och rapportering, kvalitetsövervakning, metodik, överföring av uppgifter samt information om det europeiska statistiksystemets statistikåtgärder.

Chefer för nationella statistikbyråer

Inom det nationella statistiksystemet ska cheferna för NSI ensamma ansvara för att besluta om processer, statistiska metoder, standarder och förfaranden samt om statistikens innehåll och tidsplaner för offentliggöranden och publikationer vad gäller all europeisk statistik. De ska ha behörighet att besluta om alla frågor som rör den nationella statistikmyndighetens interna förvaltning. De ska samordna statistikarbetet i alla nationella myndigheter som medverkar till att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik. När cheferna för den nationella statistikmyndigheten utför dessa uppgifter ska de agera oberoende. De ska inte begära eller ta emot instruktioner från någon regering, någon institution, något organ eller någon byrå. De ska avhålla sig från varje handling som är oförenlig med utförandet av dessa uppgifter.

Förfarandet för rekrytering, omplacering och avskedanden av chefer för NSI ska vara transparenta och baseras endast på yrkesmässiga kriterier.

Cheferna för NSI ska ansvara för den nationella statistikmyndighetens statistikarbete och budgetgenomförande. De ska offentliggöra en årsrapport och får framföra synpunkter som rör budgetanslaget för NSI:s statistikarbete.

Cheferna för NSI ska företräda sina nationella statistiksystem inom det europeiska statistiksystemet.

Kommissionen (Eurostat)

På unionsnivå ska kommissionen (Eurostat) agera oberoende när det gäller att se till att framställningen av europeisk statistik följer fastställda regler och statistiska principer. I detta avseende ska den ensam ansvara för att besluta om processer, statistiska metoder, standarder och förfaranden samt om statistikens innehåll och tidsplaner för offentliggörande.

Uppförandekod avseende europeisk statistik

Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra uppförandekoden i syfte att upprätthålla förtroendet för statistiken. Varje medlemsstat, företrädd av sin regering, ska därför underteckna och genomföra ett åtagande om att skapa förtroende för statistiken, varigenom särskilda politiska åtaganden görs för att genomföra uppförandekoden och upprätta ett nationellt program för kvalitetssäkring, inklusive självvärderingar och förbättringsåtgärder. Kommissionen ska kontrasignera åtagandet.

Dessa åtaganden ska regelbundet övervakas av kommissionen genom de årsrapporter som medlemsstaterna skickar in. Kommissionen ska rapportera till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av åtagandena senast tre år efter det att denna förordning trätt i kraft.

Tillgång till samt användning och integrering av administrativa register

För att minska uppgiftslämnarbördan ska NSI och andra nationella myndigheter som i medlemsstaterna ansvarar för att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik samt kommissionen (Eurostat) kostnadsfritt och utan dröjsmål få tillgång till och kunna använda alla administrativa register och kunna integrera dessa administrativa register med statistik, i den utsträckning som detta är nödvändigt för att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik.

NSI och kommissionen (Eurostat) ska rådfrågas om och delta i den ursprungliga utformningen, den efterföljande utvecklingen och avslutandet av administrativa register som andra organ byggt upp och upprätthållit, vilket underlättar ytterligare användning av dessa uppgifter för statistikändamål. De ska ha rätt att samordna standardiseringsarbetet för administrativa register som är relevanta för statistikframställning.

NSI:s, andra nationella myndigheters och kommissionens (Eurostat) tillgång till register och deltagande ska endast gälla administrativa register inom deras respektive offentliga administrativa system.

NSI ska få relevanta metadata från ägarna till administrativa register som används för statistiska ändamål.

Utövande av delegerade befogenheter

Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i artikel 26a.

Den delegering av befogenheter som avses i artikel 12.2 ska ges till kommissionen för en period av fem år från och med ikraftträdandet av denna förordning. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden av fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, om inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden ifråga.

Den delegering av befogenheter som avses i artikel 12.2 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

En delegerad akt som antas enligt artikel 12.2 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Gällande svenska regler är regeringsformen, lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt förordningen (2007:762) med instruktion för Statistiska centralbyrån.

Förslaget kan påverka regeringens möjlighet att styra statsförvaltningen. Förslaget kan vidare innebära bl.a. att Statistiska centralbyråns rätt att meddela föreskrifter med stöd av förordningen om den officiella statistiken behöver justeras och att myndighetens samordningsansvar enligt förordningen med instruktion för Statistiska centralbyrån behöver förtydligas.

Förslaget om kostnadsfri tillgång till administrativa register kan komma att innebära ökad belastning på statsbudgeten. Eventuella ökade kostnader ska finansieras inom nuvarande ekonomiska ramar.

Förslaget påverkar inte unionens budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Den ekonomiska och finansiella krisen har visat att statistikens trovärdighet behöver förstärkas. Statistikens trovärdighet är beroende av allmänhetens och framför allt finansmarknadens förtroende för den. En förutsättning för att få användarnas förtroende är att det finns kriterier för att kvalitetssäkra statistiska uppgifters tillförlitlighet. Det är också viktigt att de institutioner som framställer statistiken är trovärdiga.

Regeringen stödjer därför inriktningen i kommissionens förslag att stärka styrningen av det europeiska statistiska systemet för att skydda trovärdigheten och möta behovet av uppgifter som följer av den förstärkta samordningen av ekonomisk politik inom EU. Regeringen bedömer dock att vissa delar av innehållet i förslaget kan behöva modifieras. I förhandlingen ska regeringen verka som en konstruktiv kraft i syfte att få ett förbättrat system på plats samtidigt som centrala principer för den svenska statsförvaltningen ska värnas.

Nationella statistikbyråer och andra nationella myndigheter

Regeringen konstaterar att SCB redan i dag har i uppdrag att samordna det statliga statistiksystemet. Regeringen kan därför stödja förslaget.

Chefer för nationella statistikbyråer

Regeringen anser att cheferna för NSI (dvs. generaldirektören för SCB såvitt gäller Sverige) inte ensamma ska ansvara för beslut om statistikens innehåll och tidsplaner för offentliggöranden och publikationer vad gäller europeisk statistik. Det bör som i dag beslutas av respektive statistikansvarig myndighet.

Regeringen anser att nuvarande ordning enligt vilken regeringen anger övergripande mål och i vissa fall särskilda uppdrag i förvaltningsmyndigheternas regleringsbrev är ändamålsenlig och bör fortsätta. Regeringen avser därför att i förhandlingsarbetet begära förtydliganden i fråga om innebörden av kommissionens förslag att cheferna för den nationella statistikmyndigheten inte ska begära eller ta emot

instruktioner från någon regering, någon institution, något organ eller någon byrå samt vid behov verka för en modifiering av förslaget.

2011/12:FPM144

Regeringen anser att den – mot bakgrund av förvaltningsmyndigheternas ställning och vårt konstitutionella styrsystem – alltid måste ha möjlighet att besluta om vem som ska leda arbetet i de olika delarna av statsförvaltningen. Regeringen avser att bevaka hur förhandlingarna fortskrider när det gäller kommissionens förslag om förfarandet för rekrytering, omplacering och avskedanden av chefer för NSI.

Uppförandekod avseende europeisk statistik

Regeringen lämnar i dag enligt 10 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) ett intygande till riksdagen avseende EU-medel. Intygandet, som ingår som en del i årsredovisningen för staten, överlämnas också till kommissionen och Europeiska revisionsrätten. Regeringen anser att kommissionens förslag att varje medlemsstat, företrädd av sin regering, ska underteckna och genomföra ett åtagande om att skapa förtroende för statistiken delvis är i linje med hur regeringen valt att lämna ett intygande avseende EU-medel. De närmare formerna och detaljerna avseende ett åtagande på statistikområdet bör dock modifieras.

Tillgång till samt användning och integrering av administrativa register

Regeringen konstaterar att SCB och andra statistikansvariga myndigheter i stor utsträckning använder administrativa register i statistikproduktionen, att SCB redan i dag har ett samordningsansvar samt att användandet av vissa register i dag är avgiftsbelagd. Regeringen kan stödja inriktningen i förslaget.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu inte kända.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund är artikel 338.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Målet med förslaget kan, enligt kommissionen, inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna.

Regeringen anser att det finns anledning att närmare analysera om kommissionens förslag i alla delar är förenligt med subsidiaritetsprincipen och regeringen avser att noga följa upp frågan under förhandlingens gång.

Kommissionen anför att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen.

Regeringen anser att förslaget i stort är förenligt med proportionalitetsprincipen. Några av förslagets bestämmelser går dock till innehåll och form utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. Det gäller t.ex. vissa av bestämmelserna om chefer för nationella statistikbyråer.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget har remitterats. Förslaget kommer att behandlas i rådets arbetsgrupp för statistik. Beslut kan förväntas under 2013.

4.2 Fackuttryck/termer